

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
w Gminie Szczytna w 2021 r.**

MISJA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SZCZYTNEJ

***"INTEGROWAĆ I WSPIERAĆ MIESZKAŃCÓW GMINY SZCZYTNA
W KRYZYSACH, NIE UZALEŻNIAĆ OD POMAGANIA – USAMODZIELNIAĆ"***

marzec 2022

1. Wprowadzenie

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorząd terytorialnego. Głównym założeniem ustawy jest tworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, jeśli ma ona trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Profilaktyka rodzinna powinna być realizowana przede wszystkim przez instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Pomoc należy kierować do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą oraz zagrożonych ubóstwem. Ważnym elementem wspierania rodziny w wychowywaniu dzieci jest praca z rodziną, która decyduje o psychicznym i intelektualnym rozwoju każdego dziecka, o jego poczuciu własnej wartości i bezpieczeństwie emocjonalnym. Praca ta powinna być prowadzona w formie wsparcia asystenta rodziny, specjalistycznego poradnictwa, mediacji, terapii rodzinnej, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców. Zgodnie z treścią art. 176 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów związanych z pomocą udzielaną przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 7) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finasowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywaniu właściwemu wojewodzie

Program wspierania rodziny na lata 2021 – 2023 w Gminie Szczytna przyjęty został uchwałą nr uchwałą nr XXV/178/20 Rady Miejskiej w Szczytnej z dnia 29 grudnia 2020 r. Program przewiduje działania profilaktyczne mające na celu wzmocnienie rodzin m.in. w celu zapobiegania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz podjęcie działań umożliwiających powrót dzieci aktualnie przebywających w placówkach do biologicznej rodziny. Celem pracy z rodziną jest zapewnienie dzieciom stabilizacji i trwałości naturalnego rodzinnego środowiska wychowawczego. W przedmiotowym okresie realizowano zadania w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w oparciu o zasoby Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnej, Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej, Zespołu Szkół Społecznych w Chocieszowie, Żłobka Publicznego w Szczytnej, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Gminnego Centrum Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Interwencji Kryzysowej ARKA.

2. Asystentura w rodzinie

Asystent rodziny jest nowym i kolejnym zawodem powołanym do pracy z rodziną w obszarze wsparcia rodziny. Głównym zadaniem asystenta jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz kształtowanie umiejętności członków rodziny w zakresie znajdowania rozwiązań trudności życiowych. Asystentura to kompleksowe działanie polegające na towarzyszeniu z zachowaniem profesjonalnych relacji. Towarzystwo to opiera się na indywidualnym podejściu do sytuacji osoby wspieranej w czasie, jakiego ona potrzebuje, aby dokonać zmian w swoim życiu, na nowo odzyskać wiarę we własne siły i włączyć się aktywnie w życie społeczne. Asystentura rodziny to metoda pogłębionej pracy socjalnej, mającej na celu osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowywanie dzieci. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodziny, podniesienie samooceny, wzbudzanie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności. Bardzo ważne jest indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, co służy rozwojowi kompetencji wszystkich jej członków – rodziców i dzieci. Praca z asystentem prowadzona jest w oparciu o wspólnie przygotowany z rodziną plan pracy. Asystent nie może pracować z więcej niż z 15 rodzinami jednocześnie. Potrzeba podejmowanych przez asystenta działań pomocowych ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego i prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczytnej pracę z rodzinami prowadzi jeden asystent rodziny zatrudniony na cały etat na umowę o pracę od 2017 r. Do podstawowych zadań asystenta w szczególności należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych z dziećmi;
- 5) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 6) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych; udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 7) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 8) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 9) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 10) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- 11) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku
- 13) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 14) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

- 15) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 16) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Asystent rodziny nie może pracować z więcej niż z 15 rodzinami jednocześnie. W 2021 roku asystent współpracował łącznie z 14 rodzinami mającymi problemy opiekuńczo – wychowawcze, w których było 34 dzieci, w tym 8 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności. Asystent realizuje również zadania w oparciu o ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Z tej ustawy udzielano wsparcia 3 rodzinom, w których urodziło się dziecko z ciężkim, nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. W ramach programu ministerialnego „Program asystent rodziny na 2021r” Gmina uzyskała dofinansowanie w formie dodatku do wynagrodzenia dla asystenta w wysokości 2000 zł jednorazowo.

Tabela nr 1. Przedziały wiekowe wśród dzieci z rodzin współpracujących z asystentem w 2021 r.

Lp	Przedział wiekowy wśród dzieci	Liczba dzieci
1.	0-12 miesięcy	2
2.	1-3 lata	4
3.	4-6 lat	7
4.	7-12 lat	13
5.	13-17 lat	8
RAZEM		34

Problemy występujące w rodzinach

Do najczęstszych problemów jakie występowały w rodzinach zaliczyć należy:

- » niepełnosprawność dziecka,
- » wielodzietność,
- » brak umiejętności wychowawczych – powielanie negatywnych wzorców,
- » brak konsekwencji w postępowaniu wobec dziecka,
- » brak umiejętności wyznaczania granic dziecku,
- » niewydolność opiekuńczo-wychowawcza,
- » niepełnosprawność intelektualna rodzica,
- » brak miejsca dla dzieci do nauki, zabawy, spania,
- » niesamodzielnosc rodziców,
- » niedojrzałość emocjonalna rodziców,
- » nieumiejętność budowania prawidłowych relacji z dziećmi,
- » brak umiejętności spędzania czasu z dziećmi,
- » brak umiejętności prowadzenia rozmowy z dzieckiem,

- » okazywanie miłości dziecku poprzez rzeczy materialne,
- » traktowanie dziecka nieadekwatnie do wieku – nadopiekuńczość,
- » traktowanie dziecka jak partnera, koleżanki lub kolegi – zaburzenie relacji: rodzic – dziecko,
- » niedostrzeganie potrzeb dziecka: materialnych i emocjonalnych,
- » brak stałego zatrudnienia rodziców (brak stałej pracy, nieregularny czas pracy dorywczej),
- » brak odpowiednich warunków mieszkaniowych rodziny,
- » brak motywacji rodziców do wprowadzania zmian mających na celu poprawę sytuacji życiowej rodzin z dziećmi,
- » brak wiedzy na temat możliwości uzyskania wsparcia i pomocy w przypadku dzieci niepełnosprawnych,
- » brak umiejętności organizowania czasu wolnego dzieciom,
- » brak umiejętności załatwiania spraw formalno-urzędowych przez rodziców.

Podjęte przez asystenta działania:

- » diagnozowanie sytuacji rodziny,
- » ustalenie z rodziną jej potrzeb i sposobów ich realizacji,
- » ustalenie planu pracy z rodziną, wspólne poszukiwanie rozwiązań pojawiających się problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- » przekazywanie i omawianie z rodziną materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących wybranych problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- » pomoc w nawiązywaniu współpracy z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci niepełnosprawne,
- » pomoc w pisaniu pism urzędowych,
- » pomoc w pisaniu różnych pism do sądu,
- » pomoc w poszukiwaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
- » wskazywanie rodzicom możliwości i organizacji czasu wolnego z dziećmi,
- » pokazywanie rodzicom możliwości dokonywania zmian w swoim życiu oraz pozytywnych skutków tych zmian,
- » nauka dysponowania środkami finansowymi rodziny (nauka prowadzenia budżetu domowego, planowanie wydatków stałych i długoterminowych).
- » podejmowanie współpracy z kuratorami, oświatą oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny i dzieci.

Uzyskane efekty:

- » poprawa wyników w nauce dzieci,
- » poprawa sytuacji finansowej rodziny,
- » utrzymanie pracy zarobkowej przez rodziców,
- » podniesienie poziomu samodzielności rodziców,
- » poprawa jakości życia rodziny - wykonanie drobnych prac remontowych,
- » uzyskanie dla dziecka orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego
- » uzyskanie alimentów na dziecko,
- » uczęszczanie dziecka do specjalnej placówki/szkoły uwzględniającej jego indywidualne potrzeby,

- » wizyty dziecka u lekarzy specjalistów – uzyskanie diagnozy i dalszych instrukcji dotyczących leczenia i rehabilitacji,
- » racjonalne dysponowanie środkami finansowymi przez rodzinę, spłata zadłużeń,
- » zapewnienie przez rodziców dla dziecka miejsca do nauki, zabawy i spania,
- » złożenie wniosku o przydział mieszkania z zasobów gminy i uzyskanie mieszkania
- » udział dziecka z niepełnosprawnością w projekcie „Samodzielni i zaradni 2021” w ramach opieki wychowawczej (dwa pobyty + kolejny zaplanowany w styczniu 2022 r.)

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej na terenie gminy.

Asystent rodziny we współpracy z pracownikami socjalnymi monitorował sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W tym zakresie współpracowali również z pedagogiem szkolnym, pracownikami służby zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną. Występowano do Sądu Rejonowego w Kłodzku – Wydział rodzinny i nieletnich o wgląd w sytuację małoletnich dzieci.

W grudniu 2021 r. w Dziennym Domu Senior+ zostało zorganizowane spotkanie **pn. „Rodzinne spotkanie świąteczne”** dla mam i dzieci z niepełnosprawnością z gminy Szczytna. W spotkaniu wzięły udział 4 mamy i 7 dzieci.

W ramach podnoszenia swoich kwalifikacji w 2021 r. asystent rodziny uczestniczył w następujących szkoleniach:

Szkolenie organizowane przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej:

1. „Współpraca interdyscyplinarna asystenta rodziny z rodzinami i służbami wspierającymi rodzinę”.
2. „Regulacje prawne w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej”.
3. „Instrumentarium asystenta rodziny w rozwoju kompetencji rodzicielskich bez przemocy”.
4. „Dialog motywujący” realizowany przez Polski Instytut Dialogu Motywującego.

3. Piecza zastępcza - sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Ma ona charakter czasowy i zapewnia:

- czas potrzebny na pracę z rodziną biologiczną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka;
- przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno - rekreacyjnych dziecka.

Pieczna zastępcza jest sprawowana w formie:

1) rodzinnej pieczy zastępczej jako:

- rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa),
- rodzinny dom dziecka (w którym może przebywać nie więcej niż ośmioro dzieci)

2) instytucjonalnej pieczy zastępczej jako:

- placówka opiekuńczo-wychowawcza,
- regionalna placówka opiekuńczo -terapeutyczna,
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

W 2021 r. w pieczy zastępczej umieszczonych było 18 dzieci z naszej Gminy z tego: 14 dzieci w rodzinach zastępczych, 4 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem dziecka po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki:

- **10%** -wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- **30%**- wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- **50%**- na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Koszt gminy w opłatach za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w 2021 r. wyniósł **140 332,82 zł**, to prawie 20 000 zł więcej niż w roku ubiegłym. Opłaty wnoszone są do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku jako realizatora zadania. Asystent rodziny podejmował działania wobec rodziców dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, ale tylko z jedną matką możliwe było podjęcie współpracy.

W roku 2021 wspieranie rodziny i piecza zastępcza finansowane były ze środków własnych gminy (zadanie własne) oraz z dotacji celowej. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł: 214 644,89 zł (m.in opłaty wnoszone za dzieci w pieczy zastępczej, asystent rodziny) w tym:

- środki własne – 212 644,89 zł
- dotacja do zadań własnych - 2 000 zł

4. Działania w ramach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, a także Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Programy są realizacją obowiązków ustawowych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W ramach programów realizowano profilaktyczne zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży oraz profilaktyczne zajęcia dla Seniorów pn.:

- „Zajęcia w biathlonie letnim i zimowym” , realizator - Uczniowski Klub Sportowy „ Szczytnik”,
- "Organizowanie i wspieranie działań służących profilaktyce uzależnień i promocji zdrowego stylu życia z uwzględnieniem działalności kulturalnej i sportowej dzieci, młodzieży i dorosłych” realizator - Koło Gospodyń Wiejskich Chocieszów
- „Akademia golfa - dla mieszkańców Szczytnej” realizator - EKOENERGIA- L.A. Lemańska Agnieszka
- „Profilaktyczne zajęcia taneczno - ruchowe dla osób powyżej 60 - go roku życia” realizator - Stowarzyszeniem Inicjatyw Społeczno – Artystycznych „Szczyty Kultury”
- „Zajęcia pozalekcyjne o profilu piłka nożna” , realizator - Terenowym Klubem Sportowym Hutnik
- „Bądź wolny od nałogów- Szczytna 2021” realizator - Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „ Sport Adventure”
- „Zajęcia pozalekcyjne- profil piłka nożna” realizator - Uczniowski Klub Sportowy „ Szczytnik”

Pomimo trwającej pandemii udało się zorganizować dla dzieci, ich rodziców oraz placówek pracujących z rodzinami:

- zajęcia edukacyjno – profilaktyczne z zakresu podstawowej wiedzy o substancjach psychoaktywnych „ Problemy szkolne - narkotyki” dla rodziców uczniów, przeprowadzone w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej.
- psychoedukacyjny program „Substancje psychoaktywne – zagrożenia i przeciwdziałanie” dla uczniów klas VIII Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej oraz Społecznej Szkoły Podstawowej w Chocieszowie
- szkolenie dwudniowe „ Dialog Motywujący” dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji, pracowników socjalnych oraz nauczycieli
- szkolenie dwudniowe „Szkolna Interwencja Profilaktyczna” dla nauczycieli przeprowadzone w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej
- szkolenie „Problemy szkolne - uzależnienia” dla rodziców uczniów, przeprowadzone w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej

W Ośrodku Pomocy Społecznej rodzinom wsparcia udziela zatrudniony na umowę zlecenie **psycholog**. W 2021 r spotkania z psychologiem odbywały się raz w tygodniu w wymiarze 3 godzin. Łącznie odbyło się 40 dyżurów. Pomocy psychologicznej udzielono 36 osobom. Cyklem wielokrotnym objętych było 15 osób. Do najczęściej zgłaszanych należała: przemoc domowa, trudności wychowawcze, obniżona samoocena, trudności emocjonalne, doświadczenie żałoby po starcie bliskiej osoby, trudności szkolne, sytuacja rozwodowa w rodzinie, doświadczenie w przeszłości przemocy psychicznej i fizycznej, przewlekła choroba, nastroje depresyjne, zaburzenia lękowe, trudności interpersonalne, komunikacyjne, oraz wynikające z niepełnosprawności intelektualnej. Praca psychologa z rodziną obejmowała: prowadzenie terapii psychologicznej, konsultacje, udzielanie porad i wsparcia psychologicznego.

Rodzinom mającym problemy z uzależnieniami wsparcia w Ośrodku udziela certyfikowany **specjalista terapii uzależnień**. Spotkania odbywały się raz w tygodniu. W 2021r odbyło się 47 dyżurów po 3 godziny każdy, co daje łącznie 142 godziny. W ramach tych spotkań motywowano i informowano o możliwości podjęcia leczenia osób uzależnionych jak i terapii osób współuzależnionych, kierowano do terapii stacjonarnej w palcówkach, motywowano osoby pijące ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnione do zmiany szkodliwego wzorca picia, udzielano indywidualnych form wsparcia osobom przed jak i po zakończonym leczeniu odwykowym, rozpoznawano zjawiska przemocy domowej, udzielając stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy. Z pomocy skorzystały 32 osoby wymagające intensywnej pracy socjalnej i wsparcia środowiskowego. Od listopada 2021 r. w Ośrodku pracę z rodzinami podjął terapeuta **rodzinny**.

W ramach realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej zadań zapewniono rodzinom wsparcie finansowe, rzeczowe, interwencyjne, doradcze, psychologiczne, terapeutyczne w tym:

- wsparcie z ustawy o pomocy społecznej - rodzinom nie posiadającym dostatecznych środków na podstawowe potrzeby bytowe udzielano wsparcia w formie zasiłków okresowych, celowych, świadczeń pieniężnych na żywność, posiłków, paczek żywnościowych. Pomocy udzielano 58 rodzinom z dziećmi
- wsparcie w formie świadczeń rodzinnych - wypłacono 2994 zasiłki rodzinne dla 316 dzieci oraz dodatki: 12 dodatków z tytułu urodzenia dziecka, 121 dodatków dla 15 rodziców z tytułu opieki nad dzieckiem podczas przebywania na urlopie wychowawczym, 165 dodatków z tytułu samotnego wychowywania dziecka (18 dzieci), 260 dodatków z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (25 dzieci), 46 uczniów otrzymywało dodatki na dojazdy do szkół lub zamieszkanie w internacie (348 dodatków), z tytułu wielodzietności - na trzecie i kolejne dzieci - 465 dodatków dla 43 dzieci, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 174 uczniów.
- wsparcie w formie świadczeń wychowawczych - wypłacono 12582 świadczenia dla 952 dzieci
- wsparcie w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego – świadczeń wypłacano dla 59 osób uprawnionych
- stypendia i zasiłki szkolne - pomocą objęto 23 uczniów
- Karta Dużej Rodziny – karty posiada 151 rodzin z dziećmi (221 dzieci)
- wsparcie z ustawy "Za życiem" objęto 1 rodzinę
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020- w ramach Programu w 2021 r. objęto wsparciem 40 rodzin z dziećmi

5. Wsparcie dla rodzin w placówkach oświatowych

5.1 Społeczna Szkoła Podstawowa w Chocieszowie

W roku szkolnym 2021/2022 Zespół Szkół Społecznych w Chocieszowie prowadził działania w zakresie edukacyjno – wychowawczym i wspierającym wszechstronny rozwój dzieci dla 56 uczniów w wieku 2,5- 15 lat. Dodatkowe wsparcie logopedyczne otrzymuje 8 uczniów, co wynika z zaleceń poradni psychologiczno – pedagogicznej a także przeprowadzonej na terenie szkoły diagnozie logopedycznej i współpracy z rodzicami. W zajęciach dydaktyczno - wyrównawczych udział bierze 6 uczniów z klas I- III oraz 11 z klas IV – VIII. Zajęcia korekcyjno kompensacyjne organizowane są dla 1 ucznia. Dodatkowe wsparcie psychologiczno – pedagogiczne otrzymuje 4 uczniów. Na terenie szkoły dzieci mogą korzystać z zajęć opiekuńczo – wychowawczych zarówno przed jak i po zajęciach lekcyjnych. Pod koniec roku 2021 w wyniku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego 1 uczeń objęty został zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Wsparciem ze strony szkoły objętych zostało 5 rodzin. Ponadto organizowane są spotkania i pogadanki zarówno z uczniami jak i rodzicami na temat bezpiecznego zachowania się w szkole, sposobów na spędzanie wolnego czasu, zagrożeń związanych z Covid-19, zdrowego trybu życia oraz korzyści płynących z uprawiania sportu, tolerancji jak i hejtu w sieci. W styczniu zorganizowane zostały warsztaty „Zrozumieć dziecko” , cieszące się dużym zainteresowaniem wśród rodziców.

5.2 Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Szczytniej - realizowała zadania w zakresie edukacji, opieki i wychowania dla **378 uczniów**. Wsparcie dotyczyło:

- 1) opieki świetlicowej,
- 2) pomocy psychologiczno – pedagogicznej w tym: zajęcia logopedyczne, zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, zajęcia rewalidacyjne, zajęcia rozwijające uzdolnienia, zajęcia rozwijające kompetencje społeczne, zajęcia psychoedukacyjne, terapia pedagogiczna, zindywidualizowana ścieżka kształcenia.

Odbywały się również:

- Zespoły Wychowawcze i spotkania z rodzicami w poszerzonym gronie (z udziałem nauczycieli oraz przedstawicieli Policji) mające na celu poprawę funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnym i domowym.

- Warsztaty i pogadanki dla uczniów dotyczące :bezpiecznego zachowania się w szkole i poza nią, używek, papierosów, dopalaczy, narkotyków (również dla rodziców), eliminowania zachowań agresywnych i opartych na przemocy, hejtu, cyberprzemocy oraz umieszczania treści obraźliwych w Internecie, a także konsekwencji takiego zachowania, zachowań asertywnych oraz sztuki odmawiania, podnoszenia poczucia własnej godności, właściwego wyboru zawodu zgodnie z zainteresowaniami oraz predyspozycjami.

- Warsztaty oraz pogadanki dla nauczycieli oraz rodziców dotyczące używek, cyberprzemocy, hejtu, a także współpracy z trudnymi rodzicami i szkolnej interwencji profilaktycznej.

Realizowano programy profilaktyczne i prozdrowotne:

- „ ZNAJDŹ WŁAŚCIWE ROZWIĄZANIE „ (zwiększanie wiedzy z zakresu szkodliwości palenia papierosów)
- „ NIE PAL PRZY MNIE PROSZĘ „ (klasy młodsze – informacje dotyczące szkodliwego wpływu nikotyny na młody organizm)
- „ TRZYMAJ FORMĘ „ (propagowanie zdrowego stylu życia opartego na prawidłowym odżywianiu oraz aktywności fizycznej)

- „ BIEG PO ZDROWIE „ (promowanie zdrowego stylu życia)
- „ BIEG NIEPODLEGŁOŚCI „ (podtrzymywanie tradycji oraz pamięci historycznej, impreza integrująca uczniów i rodziców z całej Gminy)
- „ POTYCZKI RODZINNE „ (integracja całych środowisk rodzinnych)
- „ TURNIEJ SZACHOWY „ (wyłonienie mistrzów szachów w kategoriach wiekowych).

Świetlica socjoterapeutyczna „Beniamin” działająca przy Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Szczytniej działa przez pięć dni w tygodniu, w godzinach 14:00 do 16:00.

Główne cele realizowane w czasie zajęć to:

- Kształtowanie pozytywnych postaw wychowanków
- Wzmacnianie wychowanków w rozwoju intelektualnym
- Budzenie i rozwijanie zainteresowań wychowanków
- Kształtowanie postawy szacunku do kultury, tradycji, obyczajów i wartości
- Edukacja prozdrowotna
- Edukacja czytelnicza i medialna.

Ze względu na trwającą sytuację pandemiczną, realizowanie zamierzonych celów było bardzo utrudnione. Zajęcia odbywały się głównie w formie online. Podczas spotkań z uczniami skupiano się głównie na udzielaniu pomocy w sytuacjach trudnych (zarówno dotyczących nauki jak i spraw osobistych), wskazywaniu możliwości radzenia sobie z nimi, wyrównywaniu szans rozwoju, prowadzeniu wczesniej profilaktyki związanej z wszelkiego rodzaju uzależnieniami oraz wzmacnianiu motywacji do nauki i systematycznej pracy. Poprzez e-dziennik Librus, platformę Teams oraz szkolne konto Facebook przesyłano wychowankom różnorodne gry, ćwiczenia i zadania interaktywne, których celem było rozwijanie zainteresowań, koncentracji, logicznego i twórczego myślenia, kreatywności.

W okresach nauki stacjonarnej poszczególne zajęcia skorelowane były z tematyką opracowaną na poszczególne miesiące i tygodnie w planie pracy dydaktyczno-wychowawczym świetlicy. Praca wychowawcza z dziećmi uwzględniała zainteresowania, potrzeby i oczekiwania uczniów. Proponowano uczniom różnorodne filmy, programy i gry edukacyjne.

Dzieciom przebywającym w świetlicy oferowano uczestnictwo w różnorodnych formach. Były to zajęcia: plastyczno-techniczne, ruchowe, konstrukcyjne, czytelnicze, stolikowe z uwzględnieniem różnorodnych gier planszowych i edukacyjnych, zajęcia audiowizualne (oglądanie bajek i filmów), konkursy, zagadki, łamigłówki, zajęcia dydaktyczne.

W ramach działalności dydaktycznej świetlica umożliwiała uczniom odrabianie zadań domowych, a wychowawcy oferowali pomoc uczniom słabszym. Podczas przebywania w świetlicy dzieci miały czas na swobodne zabawy, zgodnie z ich zainteresowaniami, korzystali z gier edukacyjno- towarzyskich zgromadzonych w świetlicy.

Na co dzień dużą uwagę zwracano na kształtowanie: umiejętności współdziałania w grupie rówieśniczej, nawiązywania pozytywnych kontaktów interpersonalnych, umiejętności rozmawiania, słuchania, wyrażania swoich potrzeb, przekonań i uczuć oraz dostrzegania ich u innych, umiejętności panowania nad emocjami, jak również na upowszechnienie zasad kultury osobistej, przestrzegania przyjętych zasad i norm zachowania się w świetlicy i na terenie szkoły. Zarówno podczas zajęć online jak i stacjonarnych świetlica oferowała pomoc w nauce, współpracę z rodziną wychowanków, rozmowy indywidualne i porady wychowawcze.

Podczas zajęć odbywały się pogadanki na temat wartości i postaw moralno - etycznych człowieka. Uczestnicy zajęć poprzez obecność na świetlicy byli izolowani od środowisk patologicznych, przynajmniej na czas pobytu. Podczas zajęć zwracano uwagę na koleżeństwo i przyjaźń. Promowano zdrowy styl życia bez nałogów, właściwe odżywianie oraz uprawianie sportu. Szczególny nacisk położono na kształtowanie umiejętności współżycia i współdziałania w grupie rówieśniczej, umiejętność właściwego rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie z uczuciem gniewu, złości, ponieważ dla wielu wychowanków jest to poważny problem. Dzieci mogły liczyć na wyrozumiałość względem ich problemów, akceptację i pomoc dostosowaną do potrzeb.

Zajęcia w Świetlicy socjoterapeutycznej „BENIAMIN” były prowadzone przez 2 nauczycieli Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej z wykształceniem wyższym z przygotowaniem pedagogicznym.

5.3 Żłobek Publiczny w Szczytnej

Żłobek to dom nauki poprzez zabawę. Poprzez zabawę i naukę żłobek realizuje następujące zadania:

- wspomaga dzieci w rozwijaniu ich uzdolnień i kształtuje czynności intelektualne niezbędne w dalszej edukacji i w życiu codziennym,
- wychowuje dzieci w taki sposób, aby lepiej orientowały się w tym, co jest dobre, a co złe,
- kształtuje u dzieci odporność emocjonalną, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach nowych i trudnych, a także w sytuacji porażki,
- rozwija umiejętności społeczne, które warunkują poprawność relacji dzieci z dziećmi i dziećmi z dorosłymi,
- stwarza dzieciom o zróżnicowanych możliwościach i umiejętnościach odpowiednie warunki rozwoju,
- poszerza wiedzę o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym,
- rozwija umiejętności logicznego rozumowania i prezentowania w sposób zrozumiały dla innych swoich opinii i przemyśleń o świecie,
- kształtuje postawę „zdrowego stylu życia”,
- rozwija sprawność fizyczną,
- wprowadza dzieci w świat sztuki i rozwija w nich umiejętność prezentowania oraz odczuwania obserwowanej rzeczywistości poprzez różne formy ekspresji artystycznej,
- kształtuje poczucie przynależności społecznej i narodowej.

Cele:

- Rozwijanie u wychowanków optymistycznych cech charakteru (dobroć, empatia, otwartość, zaradność, odporność emocjonalna, samodzielność, kreatywność, wiara we własne możliwości, umiejętność współdziałania, itp).
- Rozwijanie u dzieci umiejętności wyrażania emocji odpowiedniego do sytuacji.
- Stwarzanie atmosfery bezpieczeństwa i zaufania w środowisku rodzinnym i żłobkowym.
- Wspomaganie rodziców w wychowaniu „dziecka radosnego i optymistycznego”.
- Efektywne angażowanie rodziców do realizacji zadań określonych w koncepcji.

Praca z dziećmi

Zadanie	Forma realizacji
Adaptacja dziecka w żłobku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpowszechnianie informacji prezentujących działalność żłobka. 2. Realizacja programu adaptacyjnego. 3. Organizowanie warunków działalności żłobka pozwalających na zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i akceptacji żłobka przez dzieci. 4. Budowanie zaufania w relacji dziecko–opiekun → dziecko–przestrzeń żłobkowa → dziecko–dziecko → dziecko–grupa.
Uczenie dzieci wyrażania uczuć i emocji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystywanie naturalnych sytuacji do rozpoznawania tego, jak dzieci radzą sobie z emocjami. 2. Wykorzystywanie bajek w rozpoznawaniu i nazywaniu emocji.
Rozwijanie optymistycznych cech charakteru	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie z dziećmi zasad zachowania się w żłobku i poza nim. 2. Przybliżanie dzieciom „Praw dziecka”. 3. Opowiadanie „optymistycznych” bajek w kontekście kształconych cech charakteru. 4. Redagowanie z dziećmi „optymistycznych” bajek w kontekście kształconych cech charakteru. 5. Wykorzystywanie zabaw kształtujących charakter. 6. Wprowadzenie i modyfikowanie „systemów motywacyjnych” zgodnie z możliwościami i potrzebami dzieci.
Promowanie bezpiecznego i zdrowego stylu życia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie programu profilaktyki <ol style="list-style-type: none"> a/ Rozwijanie inteligencji kinestetycznej (wspólny taniec). b/ Rozwijanie postaw asertywnych. c/ Piramida zdrowia. d/ Zasady zachowania się na ulicy. e/ Uwaga, obcy! f/ Higiena życia codziennego.

Współpraca z rodzicami

Współpraca z rodzicami to **dobra komunikacja i działanie na rzecz wspólnego celu**, wypracowanie także pewnego wspólnego języka porozumiewania się – zwłaszcza w przypadku wspierania dziecięcych zdolności i talentów. Rodzice w żłobku traktowani są jako partnerzy w procesie wychowania. Zadaniem wszystkich pracowników placówki jest dbałość o pozytywne relacje z rodzicami wychowanków.

Celem współpracy żłobka z rodzicami jest :

- dążenie do jedności oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych żłobka i środowiska rodzinnego,
- wszechstronny rozwój dziecka,
- nawiązanie dobrego kontaktu z rodzicami,
- zapoznanie rodziców z realizowanymi w żłobku planami i programami pracy dydaktyczno-wychowawczej,
- przekazanie wiedzy na temat funkcjonowania dziecka w żłobku,
- wspieranie rodziców w celu osiągnięcia przez dziecko gotowości do podjęcia nauki w szkole,
- przekazywanie porad i wskazówek od opiekunek w rozpoznawaniu przyczyn trudności wychowawczych oraz w doborze metod udzielanej dziecku pomocy,
- wzmacnianie więzi rodzinnych i relacji międzypokoleniowych,
- włączenie rodziców dzieci do życia grupy i żłobka,
- zaangażowanie rodziców w prace na rzecz żłobka,
- podnoszenie świadomości edukacyjnej rodziców poprzez pedagogizację,
- promowanie placówki w środowisku lokalnym.

Formy współpracy z rodzicami obejmują:

- zebrania ogólne z rodzicami,
- zebrania grupowe,
- zajęcia adaptacyjne dla dzieci nowo przyjętych do żłobka,
- konsultacje indywidualne z inicjatywy opiekunki, dyrektora lub rodzica,
- prowadzenie kącika dla rodziców, m. in. eksponowanie prac dzieci,
- organizację i prowadzenie dni otwartych dla rodziców,
- organizacje uroczystości zaspokajających potrzeby kulturowe rodziców, np. koncerty z ich udziałem, inscenizacje, konkursy,
- włączanie rodziców w organizację imprez i uroczystości, takich jak: Mikołajki, Wigilia, bal karnawałowy, dzień matki i ojca, piknik rodzinny, kiermasze i loterie z okazji Bożego Narodzenia, Wielkiej Nocy itp
- konkursy, wycieczki

Placówka wsparcia dziennego - nazwana Świetlicą Podwórkową „Zielony Kryształ” placówka powstała w Gminie w maju 2019r. w ramach realizacji przez Chorągiew Dolnośląską projektu „Dolnośląskie Podwórka”. Placówka działa w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Pobyt dziecka w placówce jest dobrowolny i nieodpłatny. Głównymi celami działalności placówki są m.in.: stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego i emocjonalnego rozwoju, kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, upowszechniania i umacniania w społeczeństwie przywiązania do wartości, wolności i demokracji. Działania Świetlicy Podwórkowej „Zielony Kryształ” przyczyniły się do rozwoju osobistego dzieci do niej uczęszczających.

Potrzeby związane z realizacją zadań w zakresie wspierania rodziny

Mając na uwadze szerokie spektrum problemów i specyfikę pracy z rodzinami objętymi wsparciem zauważa się potrzebę:

1. Dalszego zaangażowania wszystkich podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny w Gminie, co pozwoli na wypracowanie jednolitego systemu wsparcia.
2. Podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników działających na rzecz rodziny (pracownicy socjalni, asystent rodziny)
3. Zabezpieczenia w planie finansowym Ośrodka potrzeb w zakresie dopłat do pobytu dzieci w pieczy zastępczej
4. Prowadzenia monitoringu sytuacji dzieci w rodzinach przeżywających trudności lub zagrożonych kryzysem przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych Ośrodka oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnej
Monika Król